

اردوهای بین‌المللی، محیط‌هایی برای تبادل فرهنگ

فرزانه نوراللهی
دبیر فیزیک منطقه ۲ تهران

مشغول ایجاد تغییراتی در کتاب درسی پایه اول بودیم. قرار بود مجموعه‌ای از موضوعات بهداشتی مرتبط با آموزه‌های اسلامی وارد کتاب شود و به تبع آن، در آن ایام مطالعه و پژوهش من در این زمینه زیاد بود. یکی از بهترین شیوه‌ها برای یافتن پاسخ سؤالاتم، سفر به کشور مالزی بود. پس با این دوستان ارتباط برقرار کردم و ایشان هم خیلی سریع اجابت کردند و در نیمه اسفند ۱۳۸۸ به مدت یک ماه عازم کشور مالزی شدم. مهم‌ترین خواسته‌ام از دوستانم این بود که در صورت امکان، شرایط اقامت مرا در یک خانواده مسلمان مالایی فراهم سازند

با نام مالزی، در چند سال اخیر بسیار برخورد کرده بودم و ذهنیتی که از آن داشتم، کشوری با مسلمان‌های فعال و پیشرو در برخی تجارب آموزشی روز و تلفیق آن با موضوعات اسلامی بود! به‌ویژه اینکه تعدادی از دوستان نزدیکم این کشور را برای ادامه تحصیل یا زندگی انتخاب کرده بودند. درباره آن بسیار کنجکاو بودم؛ سؤالات زیادی داشتم و دلم می‌خواست درباره آن بیشتر بدانم. یکی از مهم‌ترین سؤال‌هایم این بود: آیا فرهنگ اسلامی توانسته است با سبک زندگی مردم مالزی آمیخته شود؟

در یک همایش بین‌المللی با عنوان «جوامع یادگیرنده» در سال ۱۳۸۶ با یک زوج مسلمان مالایی آشنا شدم. خانم در یک مهد قرآن به بچه‌ها آموزش می‌داد و آقا به همراه برادر بزرگ‌تر خود مؤسسه‌ای مردم‌نهاد تأسیس کرده بود. آن‌ها به کمک یک گروه پژوهشی خوب، از طریق تولید پوستر، چاپ کتاب، نشست‌های دوره‌ای و برگزاری نمایشگاه‌های مختلف در شهرها و مکان‌های متنوع در کشور مالزی یا هند به مردم آموزش‌های اجتماعی مرتبط با سبک زندگی می‌دادند.

این آشنایی سؤالات مرا پررنگ‌تر کرد. هم‌زمان با این اتفاق در دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه در گروه علوم،

کنم تا این انرژی و تجربه زیبا تداوم یابد و در طول زمان جاری شود. پس، از دبیر همایش خواهش کردم که یک شب میزبان آن دوستان باشم. به کمک مادرم چند نوع غذای سنتی ایرانی از نوع گوشتی و گیاهی و پیش‌غذاهای ایرانی تهیه کردیم و در همان مهمان‌سرا از ایشان پذیرایی کردیم. فضای بسیار صمیمانه‌ای برای گفت‌وگو شکل گرفت.

ارتباط با مهمان‌های خارجی معمولاً برای ما ایرانی‌ها جذاب و خوشایند است؛ به‌خصوص برای طیف دانش‌آموز و معلم! خوب حالا یک لحظه چشمان خود را ببندید و تصور کنید که در یک ضیافت بین‌المللی قرار گرفته‌اید که مهمانانی

از کشورهای مختلف آسیایی، اروپایی و آفریقایی در آن شرکت کرده‌اند. شما هم تنها فرد شرکت‌کننده از ایران هستید. میهمانان بسیار مشتاق‌اند که از شما درباره فرهنگ غنی اسلامی - ایرانی بشنوند. از کجا آغاز می‌کنید و چطور جنبه‌های مختلف ایران پهنور را با موقعیت‌های بسیار متنوع قومی، اجتماعی، فرهنگی، جغرافیایی و ... به ایشان معرفی می‌کنید؟

موقعیت ۱. مسابقات بین‌المللی قرآن کریم - بانوان - اردیبهشت ۱۳۹۷

امسال هم مادرم در مسابقات بین‌المللی حفظ قرآن کریم شرکت کرد و من فرصت داشتم همراه او باشم و با مهمان‌هایی که از کشورهای مختلف آمده بودند، همراه شوم. هنگام ناهار، همه مهمان‌ها یک جا جمع بودند. تعدادی از شرکت‌کنندگان، دختر خود را همراه آورده بودند. تنوع رنگ پوست و رنگ مدل لباس‌هایشان برایم جالب بود. شرایط و اوضاع را کمی بررسی کردم. بعد از ناهار بخش بعدی مسابقه ادامه پیدا می‌کرد. فرصت را غنیمت شمردم و به سراغشان رفتم. می‌توانستم کمی انگلیسی صحبت کنم. البته همه مهمان‌ها هم به این زبان مسلط نبودند.

به هر شکل بود از ایشان دعوت کردم که در سالن مجاور جمع شویم و با هم گفت‌وگو کنیم. دوست داشتم درباره مدل پوشش و نوع لباسشان بیشتر بدانم. فکر کردم شاید برای ایشان هم جالب باشد که درباره لباس‌های ما ایرانی‌ها بدانند. دو دختر آفریقایی و سه دختر آسیایی جمع مهمانی ما را تشکیل می‌داد.

ابتدا خودمان را به‌صورت مختصر معرفی کردیم. سپس من درباره مدل پوشش و انواع آن در ایران صحبت کردم ...

تا بتوانم از نزدیک با سبک زندگی‌شان آشنا شوم.

روزها به همراه دوستان مالایی‌ام با مؤسسه آن‌ها و فعالیت‌هایش و نیز دانشگاه‌ها، مدارس و مراکز فرهنگی آشنا می‌شدم و شب‌ها در خانواده بسیار گرم و صمیمی یکی از اقوام مدیر مؤسسه، درباره سبک زندگی اسلامی - مالایی و اسلامی - ایرانی تبادل اطلاعات می‌کردیم.

به یاری خدا، در طول زمان سفر با همراهی خانواده‌های بومی مسلمان آنجا، زمینه برای مشاهده دقیق فراهم شد و این امر به من در یافتن پاسخ سؤالاتم بسیار کمک کرد.

موضوعات بحث و تبادل نظر ما بسیار متنوع بود؛ از شیوه سنتی پخت نان و غذاهای مرسوم گرفته تا مراسم تفریحی و جاذبه‌های گردشگری، آداب و سنت‌های خانوادگی و آیین‌های مذهبی. فضای گفت‌وگوی صمیمانه کمک می‌کرد که شناخت واقعی دوجانبه شکل بگیرد و افراد مشتاقانه موضوعات را دنبال می‌کردند.

یک روز هم در آنجا برای این عزیزان میز ناهار ایرانی چیدم و با چند نوع غذا و نوشیدنی سنتی خودمان از ایشان پذیرایی کردم.

سه سال از این سفر گذشت. در یک همایش بین‌المللی دیگر در تهران شرکت کردم و همراه مهمان‌های مختلفی از چند کشور آسیایی و آمریکایی بودم. هنوز شیرینی سفر به مالزی و تلاش دوستانم برای معرفی آداب و فرهنگشان و شنیدن فرهنگ اسلامی - ایرانی ما زیر زبانم بود. دوست داشتم کاری

**یک مدرسه
تابستانه نجوم
را تصور کنید
که به دعوت
آموزش و پرورش
در شهر مراغه
برگزار می‌شود؛
در این مدرسه
دانش آموزانی از
سراسر دنیا در
کنار دانش آموزان
ایرانی، آسمان
زیبای ایران را در
فضایی تاریخی
رصد می‌کنند و
ضمن گذراندن
دوره‌های
تخصصی نجوم، با
داستان تاریخی
رصدخانه مراغه
و اوج قدرت و
شکوه نجوم در
زمان خواجه
نصیرالدین طوسی
آشنا می‌شوند**

**اردوهای آموزش
زبان فارسی و
صدها اردوی
بین‌المللی دیگر
که می‌توان
طراحی کرد و در
کنار آموزش‌های
تخصصی یا
برگزاری مسابقات،
ارتباط فرهنگی
عمیقی را
پایه‌ریزی نمود
که تنها یکی از
دستاوردهای آن
زدودن باورها و
پیش‌داوری‌های
غیرواقعی دربارهٔ
ایرانیان است که
در ذهن مردم
سایر کشورها
رسوب کرده است**

موقعیت ۲. المپیاد زیست‌شناسی - مرداد ۱۳۹۷ تهران

برای رسیدن به این مسابقه خیلی تلاش کرده بودیم اما در کنار معلم‌هایمان دربارهٔ خیلی موضوعات مهم دیگر هم صحبت و مطالعه می‌کردیم. قرار گذاشته بودیم که از زمان اجرای مسابقه تا اعلام نتایج با دانش‌آموزان چند کشور اروپایی و آمریکایی دربارهٔ شرایط اجتماعی و سبک زندگی‌شان گفت‌وگو کنیم. فرصت خوبی بود و آن‌ها هم از این موضوع استقبال کردند. اولین موضوعی که در فرهنگ ما جالب به نظرشان رسید، دلبستگی فرزندان به پدر و مادر و نیز همراهی‌شان با آن‌ها بود که تا زمان ورودشان به یک خانوادهٔ جدید ادامه می‌یافت. آن‌ها این شرایط را یک دلگرمی و نقطهٔ مثبت برای رشد فرزندان می‌دانستند و آن را به این شکل که ما در فرهنگمان داریم، ندیده بودند... در اردوهای بین‌المللی ظرفیت فوق‌العاده‌ای برای ارتباط و معرفی کشورمان و شناخت فرهنگ متقابل وجود دارد.

یک مدرسهٔ تابستانهٔ نجوم را تصور کنید که به دعوت آموزش و پرورش در شهر مراغه برگزار

می‌شود؛ در این مدرسه دانش‌آموزانی از سراسر دنیا در کنار دانش‌آموزان ایرانی، آسمان زیبای ایران را در فضایی تاریخی رصد می‌کنند و ضمن گذراندن دوره‌های تخصصی نجوم، با داستان تاریخی رصدخانهٔ مراغه و اوج قدرت و شکوه نجوم در زمان خواجه نصیرالدین طوسی آشنا می‌شوند.

با به یک اردوی هنر اسلامی - ایرانی فکر کنید که در شهر اصفهان برگزار شود؛ در این اردو، دانش‌آموزان کشورهای مختلف ضمن گشت و گذار در فضای تاریخی و زیبای نصف جهان، هنرهای کم‌نظیر ایرانی را در معماری مساجد و هنرهای دستی ایرانی و ... می‌بینند و با مراحل ساخت بعضی از صنایع دستی آشنا می‌شوند. در کنار دانش‌آموزان ایرانی، محصولات هنری خود را تولید می‌کنند و همراه با خاطرهٔ مهمان‌نوازی و خونگرمی همسالان و دوستان ایرانی خود، برای مردم کشورشان سوغات می‌برند.

یا اردوهای طبیعت‌گردی چهار فصل، اردوهای آموزش زبان فارسی و صدها اردوی بین‌المللی دیگر که می‌توان طراحی کرد و در کنار آموزش‌های تخصصی یا برگزاری مسابقات، ارتباط فرهنگی عمیقی را پایه‌ریزی نمود که تنها یکی از دستاوردهای آن زدودن باورها و پیش‌داوری‌های غیرواقعی دربارهٔ ایرانیان است که در ذهن مردم سایر کشورها رسوب کرده است.

موقعیت ۳. در صف تله‌کابین نمک‌آبرود - شهر یور ۱۳۹۷

با خانواده به شمال سفر کرده بودیم. من و پسرعمویم که هم‌سن هستیم، هر دو در یک کلاس درس می‌خوانیم. دوست داشتیم با تله‌کابین به بالای کوه جنگلی برویم. به خیال خودمان، صبح اول وقت برای گرفتن بلیت به گیشه رفتیم که با یک صف بسیار طولانی مواجه شدیم. تعداد زیادی از مسلمانان لبنان که برای زیارت امام رضا - علیه‌السلام - به مشهد آمده بودند، سفر خود را در شمال ادامه می‌دادند. آن‌ها هم چند پسر هم‌سن ما داشتند. با پسرعمویم مسابقه گذاشتیم تا ببینیم چقدر از کلمات عربی را به خاطر می‌آوریم و می‌توانیم از آن‌ها کسب اطلاعات کنیم. در اولین قدم که به بن‌بست خوردیم. چون ظاهراً آن‌ها لهجه و کلماتی را که بلد بودیم، متوجه نمی‌شدند.

بالاخره، با یک هنرمندی خاص خودمان با انواع زبان‌ها زبان اشاره توانستیم با آن‌ها ارتباط برقرار کنیم. تازه فهمیدیم کمی فارسی بلدند. از آب و هوای متنوع کشورمان گفتیم و شرایط تحصیلی در مدرسه‌ها. اینکه زبان عربی در دوران تحصیلی مدرسه جزء درس‌های رسمی ماست و به خاطر یادگیری قرآن، همهٔ دانش‌آموزان تا حد مقدماتی و عمومی این زبان را یاد می‌گیرند. در آخر هم دربارهٔ خلیج فارس صحبت کردیم و از شنیده‌های آن‌ها در این باره شنیدیم. البته در بعضی قسمت‌ها زبان عربی و فارسی به هم آمیخته می‌شد و حرف هم را خوب نمی‌فهمیدیم.

